

УДК 821.161.2-1.09:929

ПОЕТ ВОЛОДИМИРА БАЗИЛЕВСЬКОГО: АНТИЧНІ ОБРИСИ ОБРАЗНОЇ ПАРАДИГМИ

Гальчук О.В.,

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053,
o.halchuk@kubg.edu.ua

У статті аналізується парадигма образу поета в ліриці Володимира Базилевського крізь призму реценції автором художніх традицій античності. Античний текст сприймається як підґрунтя для міфологічної та історико-культурної репрезентації образів поетологічного комплексу. Відзначається, що в авторському тлумаченні образів і мотивів античного походження поєдналися риси характерних для доби високого модернізму неокласичної та символістської моделей інтерпретації прецедентного тексту.

Ключові слова: Володимир Базилевський, поетологія, образна парадигма, міфоогізм, інтерпретація

Гальчук О.В.

Поэт Владимира Базилевского: античные контуры образной парадигмы

В статье анализируется парадигма образа поэта в лирике Владимира Базилевского сквозь призму реценции автором художественных традиций античности. Античный текст воспринимается как основа для мифологической и историко-культурной репрезентации образов поетологического комплекса. Отмечается, что в авторском толковании образов и мотивов античного происхождения соединились черты характерных для эпохи высокого модернизма неоклассической и символистской моделей интерпретации прецедентного текста.

Ключевые слова: Владимир Базилевский, поэтология, образная парадигма, мифологизм, интерпретация.

Halchuk O.

A poet by Volodymyr Bazylevskyy: anique outlines of imagery paradigm

The article examines the paradigm of the poet's image in poetry by Volodymyr Bazylevskyy in the light of author's reception of the artistic traditions of antiquity. While developing a diverse aspected image of the poet formed in Greco-Roman literature, the Ukrainian artist perceives the antique text as a background for mythological, historical and cultural representation of poetological complex images. Bazylevskyy reflects on the question of poetry's nature, the artist's role in difficult periods of nation trials. The author's palette of poetological images and motives ingrained in antiquity demonstrates a creative transformation of national reception tradition of antique text that was established during of high modernism. Bazylevskyy's interpretation of poetological complex images combines features of neoclassical (particularly in postulation of the topic of poet's sacrificial duty and images-culture triggers) and symbolist (through Orphic imagery and problematic) interpretation model of precedented text. Characteristically, Bazylevskyy finds these images similarly to neoclassicists among the writers of antiquity (Homer, Catullus, etc.) and writers of the twentieth century who were victims to the totalitarian regime (e.g. Evgen Pluzhnyk). Bazylevskyy also uses the experience of poets who represent symbolist interpretation of Ukrainian antiquity. In particular, he develops Orphic imagery and problematic: Orpheus mytheme appears in different contexts as a modern poet incarnation; and the motif of art becomes a part of the cosmological complex where a new world is born in the battle of space and chaos.

Nationalization, transformation of a proper name into a generalized symbolic one, modernization, transition of a mythologeme to a paraphrase etc. are characteristic of the author's reading of antique images. Overall, by the virtue of antique imagery Bazylevskyy creates a complex system of artistic perception of the world as a crisis, where the poet assigned the role of a courageous guard of spirituality that is expressed in the word.

Key words: Volodymyr Bazylevskyy, poetology, image paradigm, mythologism, interpretation.

Творчість Володимира Базилевського — особливе явище сучасної української поезії, філософічність якого поєднується з різноманітними виявами інтертекстуальності, спрямованими на творення шляхетного варіанта інтелектуальної лірики. Органічною частиною поезії

Володимира Базилевського є художня спадщина античності, реценція якої має концептуальний характер, а сам підхід до античного тексту демонструє творчо засвоєний автором досвід попередніх літературних генерацій у площині його інтегрування в національне письменство. Серед

проблемно-тематичного комплексу, для оприявлення якого Володимир Базилевський, окрім іншого, активно звертається і до античності, — традиційна тема поета і поезії.

Актуальність дослідження античної парадигми образу поета в ліриці Володимира Базилевського зумовлена потребою розглянути загальні тенденції рецепції греко-римської художньої спадщини в сучасній українській літературі та визначити особливості авторської інтерпретації. Окрім того, якщо на міжтекстових зв'язках творчості українського митця дослідники наголошували не раз, зокрема С. Литвиненко розглядав використання Володимиром Базилевським духовного потенціалу певних античних образів і мотивів [див. 5], то спеціального дослідження античної інтертекстуальності поетологічної тематики його лірики немає.

Мета цієї студії — розглянути авторську парадигму образу поета, пов'язану з античним текстом, і визначити її зв'язок із неокласичною і символістською моделями інтерпретації античності, сформованими у високому модернізмі, традиції яких Володимир Базилевський розвиває в сучасних умовах доби постмодерну. **Завдання дослідження** — уточнити контекст використання терміносполуки «античний текст» та складники поетологічної концептосфери, розглянути основні інваріанти образу поета в ліриці Володимира Базилевського, які пов'язані з традицією української античності періоду високого модернізму як одного з найбільш репрезентативних періодів у розвитку національної традиції запозичення і трансформації греко-римських образів і мотивів.

За всієї дискусійності питання поняття «античність» і «античний текст» ототожнюємо, виходячи з визначення «тексту», поширеного в культурології та семіотиці (М. Бахтін, Ю. Лотман), за яким як «текст» можуть сприйматись або всі твори певного автора за якийсь виокремлений відтинок часу, або твори певної єдності (стильової, тематичної тощо). Наприклад, тексти «Творчість Шекспіра», «Художня спадщина Стародавньої Греції», «Англійська література» чи як абсолютне узагальнення — «мистецтво людства». Оскільки текст стає явищем культури завдяки багаторазовому переказу та варіюванню або чіткому повторенню і тиражуванню, то антична греко-римська культурна спадщина, багатокітова традиція засвоєння й інтерпретації якої є чинником кожної з європейських національних літератур, — це один з найвідоміших і найавторитетніших текстів світової культури.

Античність як «текст» структурує сукупність інших текстів — давньогрецької та римської літератур, історичних, філософських, суспільно-політичних, науково-соціологічних та інших наук. Своєрідним «текстом» постають і пам'ятки

архітектури, зразки мистецтва, предмети побуту тощо. Уся ця сукупність «текстів» і є тим універсальним та невичерпним джерелом наших знань про античність. Реципіюючи якийсь один зі складників (фабулу, образ), згадуючи факт історії чи витвір мистецтва, письменник відкриває одну зі сторінок «тексту», з якого «зчитує» образ доби. «Зчитати» античну dobu як текст означає знати, розуміти, диференціювати, «перекладати» на мову свого покоління, оперувати її поняттями, вводити у вжиток, сприймати підґрунтям для нового акту творення. Отже, виходячи з міркувань семіотиків, антична література — це текст, який апелює до духовно-ініціативного сприйняття різними поколіннями, є носієм стійких і стабільних, позаситуативно вагомих інформацій, ідей, умонастроїв, змістів — осередком духовно-практичного досвіду давніх греків і римлян.

В українській літературі упродовж віків складалась своя традиція «вживлення» античного тексту в національну художню канву — так звана українська античність. Найбільше її інваріантів запропонувало письменство доби високого модернізму. Воно формувалась у драматичних історичних декораціях національно-визвольних змагань і духовного злету, в пошуках нових естетичних орієнтирів, а потім в роки літературної дискусії, що, як відомо, «перейшла в політичну площину», означивши початок потужної хвилі репресій проти всього українського, в тому числі й української античності. Тож усім наступним поколінням митців з орієнтацією на класичну спадщину в еліотівському чи зеровському розумінні як на високу естетичну якість так чи так доводилось не лише шукати власний варіант інтерпретації греко-римської спадщини, а й довершувати насильницькі перервані пошуки в цій царині своїх попередників — представників літератури 1920–1930-х рр. Вважаю, що саме творчість Володимира Базилевського стала наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. символічною ланкою, що єднає традиції української античності високого модернізму з тенденціями сучасного етапу розвитку поезії. Особливо це показово на прикладі його поетологічної лірики.

За А. Вебером, поняття «поетологічна лірика» означає «особливу сферу поетичного матеріалу і поетичних тем, сферу, досі не розглянуту у вигляді окремого феномену в літературно-історичних дослідженнях. Вона охоплює всі вірші, які спрямовані або на поета (його завдання та функції), або на написання віршів (творчий процес і його методи), або на поетичний твір (його форму та мовленнєві засоби). Але до “поетологічної поезії” належать не тільки вірші на зразок “мистецтво поезії”, в яких — самозамкнута система поетики, а й такі, що мають темою певний аспект або окрему проблему теорії поезії. Це й означає, що в них йдеться про поета, про поезію або про вірш»

[цит. за: 6, 161]. У доробку Володимира Базилевського як одного з послідовників неокласичної лінії нашого письменства така лірика посідає важливе місце. Особливо цікавим є образ поета.

«Поет» разом із такими концептами, як «поетична творчість», «літературні та технічні засоби словесного вираження», які, на думку Л. Артеменко, «співвідносяться так: “поет” — із предметно-образним уявленням про постать поета й тими його міфологічними персоніфікаціями, що визначають коло суб'єктів творчого буття; “поетична творчість” — із предметно-образними уявленнями про семантичні атрибути творчого процесу, феномен літератури та поетичного твору; “літературні та технічні засоби словесного вираження” — з творчим матеріалом, яким послуговується митець» [1, 17], належить до концептосфери мистецького дискурсу. Образні втілення концепту «поет» показові для визначення авторської позиції щодо широкого кола питань естетикологічного комплексу. Вважаю, що численні художні втілення поета в ліриці Володимира Базилевського перегукуються з античним тлумаченням образу митця.

Як відомо, погляди на роль і місце поета та поезії в античному суспільстві змінювались. У міфопоетичному уявленні поет виступав посередником між божественним і людським світами, бо він володів словом, яке мало подвійну природу: воно нерозривно пов'язане з людською думкою і водночас утілює вищий порядок і гармонію. Тому в античності (як і в інших давніх традиціях) провідною стає ідея сакральності й могутності слова, яке влучно й майстерно (тобто поетично) вжито.

Найпоширеніший із варіантів образу поета — поет-деміург, натхненний богами, що володіє надприродними здібностями (у Гомера — аед-деміург, у Гесіода поезія — «божественний дар» муз, у Піндара — поет-пророк). Згодом це вилилося в теорію божественного походження поезії у Платона («Федр»). Так само у Плотіна «шалений» поет, який усвідомлює, що промовляє прекрасно тільки тоді, коли стає «безумним», чи доктрина «поетичного божевілля» в Горація. При цьому роль поета, скажімо, в часи Гомера нерідко зводилась до «обслуговування» на кшталт того, як ремісник служить знаті (тому деміург — не тільки творець, а й тесля і коваль). У добу полісів поет сприймає свою творчість як різновид служіння місту, таку собі громадську роботу поета-громадянина (це відображено в автоепітафії Есхіла, де ним відзначена лише участь у битві при Саламіні, але не власні творчі перемоги під час драматичних змагань). В елліністичний період образ поета амбівалентний: між натхненим співрозмовником богів і образом марнославного дивака, нероби й підлесника. У Римі цей контраст стає ще гострішим. Якщо поет виконує державне замовлення так геніально, як, скажімо,

Вергілій, то його роль у мистецькій ієрархії навіть визначається спеціальними указами (інституціями) правителя (як у відомих інституціях імператора Юстиніана: «Коли ми кажемо “поет”, не додаючи ім'я, то з греків у такому випадку слід розуміти преславного Гомера, а у нас [римлян] — Вергілія»). Якщо ж ні, то це може бути і варіант засланого в Томи Овідія. Образ останнього виявився особливо затребуваним в літературах, які розвивалися в умовах бездержавності й національної несвободи, у тім числі й українській.

У творчості Володимира Базилевського знайшли образне втілення майже всі іпостасі поета, закріплені за античною традицією, які, своєю чергою, були апробовані в тих чи тих моделях інтерпретації античності українськими письменниками ХХ ст. Так, скажімо, Орфей як один із улюблених образів на позначення поета в символістській моделі не лише української, а й, власне, усієї світової літератури, осмислюється Володимиром Базилевським у різних контекстах. У вірші «Орфей», йдучи за сюжетикою міфу про втрачену кохану і трагічний фінал життя самого поета, він «відділяє» його людську сутність від мистецької, піднімаючи талант і покликання на вищий щабель чи, якщо скористатись формулою М. Метерлінка, над «трагізмом щоденного буття»: «А прийде пора календарна — яви свої чари / Фракійські вакханки жагучі хай казяться всує. / Торкнися ж, Орфею, струни золотої кіфари — / Хай звір невиситимий і птаха твій голос почує» [3]. У такий спосіб в античному Орфееві Володимир Базилевський актуалізує традиційну сему «страждання» як невід'ємний атрибут мистецького життя і стверджує пріоритет естетичних цінностей через конфлікт «високого» або поезії (втіленої в *Орфееві*) і «низького» чи земного, буденного (увизначеного в «живих»): «Живі не почують небесного співу, Орфею» [3].

Але частіше віднаходимо образ Орфея в сатиричній ліриці Володимира Базилевського, де в розкритті теми засудження тоталітаризму чи ще не знищених до кінця його наслідків ім'я міфічного співця або отримує узагальнено-іронічне звучання («Полиняли домашні пророки, / жebraкують голодні орфеї...» [2, 392]), або стає синонімом поета, приреченого творити в часи охлократії («Ліру розбив Орфей: / вік цей, мов злобний гицель, / Знов зі щитом плебей, / Знов на щиті патрицій» [2, 460]); «гасне блідий, ніби смертник, Орфей, / флейту благально здійснюючи вгору» [2, 518]). «Занурений» у новий суспільно-політичний контекст, образ втрачає піднесено-патетичний зміст і набуває знижено-іронічного, характерного для творів постмодернізму, звучання: Орфей живе в перевернутому світі, де «зі щитом плебей», а «на щиті патрицій», і стає жертвою тепер уже не розлючених вакханок, а режиму. Аналогічна тенденція — деканонізація традиційного образу і аж до його дегуманізації — вже мала місце і в творчості поетів-молодомузівців

у ранньому українському модернізмі, і в Тичини-символіста доби високого (зрілого) модернізму. У такому поводженні з прецедентним текстом — намагання оновити традицію, надати їй актуального сенсу. При цьому характерно, що коли в самого Тичини образу Орфея немає, а деканонізації він піддає образ Прометея (символічно — міф-образ не поетологічного комплексу, а політично заангажованого новонародженою пролетарською ідеологією), то у його сучасників-неокласиків цей образ зринає не раз. Наприклад, на традиційну інтерпретацію образу міфічного поета натрапляємо у вірші Павла Филиповича «Не злато, ливан і смирна...», а в Миколи Зерова образ Орфея виникає і в жартівливо-іронічному контексті, коли характеризується сам Тичина («Яким ти чином возсіяв еси / Між крамарів на чесному бенкеті — / Новий Орфею, славний во кларнеті?!» [4, 71]), і як протиставлення іншому міфічному персонажеві — кентаврові Хірону в однойменному сонеті, де спів кентавра «побожно п'ють Орфей і Лін» [4, 57]. У цьому творі Микола Зеров захоплюється кентавром, який став поетом, здолавши «звірячу хіть», тоді як Орфей — це радше поет-професіонал. Так по-новому інтерпретований Хірон, на протигаву Орфею, постає втіленням стихійного таланту, внутрішня боротьба якого закінчилась перемогою аполлонійського над діонісійським.

Володимир Базилевський розвиває неокласичну практику і класичного, і модерного прочитання образу Орфея. Окрім того, в одному з його творів поряд із міфічним поетом з'являється реально-історичний Катулл. Звернення до знакових персоналій античної культури — також одна з характерних рис інтерпретації античного тексту, яку в добу високого модернізму продемонстрували у своїй творчості київські неокласики. Образ поета у їхній ліриці був персоналізований, по-перше, в античних міфемах і реалонімах; по-друге, у постатях представників різних національних культур, чинниками вибору яких стали сформовані в античній естетиці критерії щодо митця; по-третє, у ліричному героєві «програмових» віршів на кшталт героя-митця лірики Горація, який вимагає «школи стилю» від поетів-початківців. Нерідко різні (приміром, біблійні й античні чи античні й слов'янські) за походженням образи опинялись в одному поетичному просторі. Аналогічно і у Володимира Базилевського: в осмисленні долі інтелігенції в умовах тоталітаризму він вдається до образів біблійного Соломона, античних Орфея і Катулла, успішно апробуючи ономастичні метафори як ефективний інструмент пізнання і опису змінної соціальної реальності та ідентифікації персонажів: «Все ти, все ти, / зацькована, ледача, / продавсь твій Соломон, здурів Орфей. / Над попелищем днів сміється й плаче / Катулл твій щиро-сердний — соловей» [2, 530]. Припускаємо, що тут Володимир Базилевський йде від можливості зіста-

вити Орфея з Павлом Тичиною (за відомим визначенням Василя Барки, «хліборобський Орфей»), а Катулла — можливо, з Володимиром Сосюрою чи Максимом Рильським, у творчості яких, як і в римського поета, вагоме місце посідала інтимна лірика, — до узагальненої картини спотвореної ідеологічним диктатом вітчизняної культури.

Через поєднання образів-метафор різної генези Володимир Базилевський розширює образний діапазон утілень концепту «поет» і поглиблює інтелектуальний чинник своєї лірики. Так, у творі «І що ж лишається?» Володимир Базилевський осмислює долю сучасного поета, поєднавши біблійне («Він Авель, що його вбива час-Кайн за талант і норв») з античним («Сізіф з отих, які слова, як брили, вергають під гору» [2, 536]) для підсилення сем «жертва» і «важка праця». Цікавий образ поета Авеля відсилає до образу «проклятого поета», апробованого у французькій літературі раннього модернізму.

Але найбільш характерним для лірики Володимира Базилевського вважаю поєднання поетологічних та філософсько-екзистенційних мотивів. Так, у вірші «Ті знаки і барви, та свіжість і звуки...» роздуми про завершення земного шляху, у якому матеріальне не визначало його сутності («діогенова бочка»), нерозривно пов'язані з настановою творити (у Базилевського дещо знижено — «кинути сіна Пегасу») до останнього подиху: «І треба лишень діогенову бочку / спалити і кинути сіна Пегасу / до того, коли розірвавши сорочку, / ти вивільниш душу для простору й часу» [2, 405]. Автор зумисне спрощує, прозаїзує, по суті, програмовий вірш, виявляючи ще одну характерну особливість своєї поетичної мови — просто і ясно говорити про важливе і складне.

Здатність віднаходити оптимальну художню формулу, як і поєднання екзистенційної проблематики з поетологічною, — це традиція, що також дісталася у спадок нашій поезії від неокласиків і послідовно розвивається Володимиром Базилевським. У його ліриці, як, скажімо, і в Миколи Зерова, формується образ поета-понад-часом, який живе за власними законами: «Та нічого — блаженний — не відав і не чув про ріку Геракліта» [2, 415], — і водночас тенденція пошуку в античності персоналій-культуртрегерів, які складають знаковий ряд духовних надбань епохи. Для неокласиків таким поетом, який піднявся над часом, історією, вічністю, був Григорій Сковорода («Розлютувався лютий надаремне» Михайла Драй-Хмари, «Сковорода» Юрія Клена, «Китаїв» Максима Рильського).

У своїх пошуках естетичного і етичного ідеалу Володимир Базилевський звертається і до античності, і до історії національної літератури, чим також продовжує і власне античну традицію — порівнюючи з авторитетами, визначати

статус певного митця. Серед персоналій давнього світу Володимир Базилевський виокремлює Гомера і Горація (вірш «Тінь Мазепи»), ознайомлення з творами яких — знак культури загалом і (в поєднанні з ім'ям гетьмана Мазепи) характеристика високого рівня української культури доби бароко.

В іншому випадку Володимир Базилевський веде мову про відхід літературних поколінь, а заразом і про самотність як тему творчості (вірш «Ще темний ліс...»): «Нема про це в Петронія і Плавта. / В Софоклає. / І в Евріпідає» [2, 502], — маючи на увазі орієнтацію римських письменників часів імперії на сатирично-комедійну тематику, тоді як давньогрецькі трагіки Софокл і Евріпід порушували у своїй творчості такі питання буттєвої проблематики, як вчинок і відповідальність, доля і людська гідність, протистояння фатуму тощо. Цікаво, що в такому протиставленні римських письменників грецьким вгадується і традиційна для творчості Лесі Українки алегорична антиномія Риму (Російської імперії) — Давньої Греції (України), оприятлена письменницею в драмі «Оргія» як два різні типи розуміння ролі та обов'язку митця й мистецтва.

Характерно, що античного Овідія, образ якого не раз інтерпретували українські поети високого модернізму як образ-репрезентант поета-вигнанця і ширше — пророчо побаченої метафори долі цілої генерації письменників, «Томами» яких стануть Соловки і Магадан, Володимир Базилевський згадує лише на тлі мариністського пейзажу, не розгортаючи загальноновідомого сюжету. Але алюзія на факти біографії автора «Метаморфоз» все ж досить виразна: споглядаючи море, ліричний герой згадує, що «кляв твій норв цезарський Овідій» [2, 405], і водночас кодує назву Овідієвих «Тристій» у фразі «але й він твоїм розсолон плакав» [2, 405].

Для Володимира Базилевського близьким є і тип митця-стоїка, який свідомий часу, у якому живе, але мужньо протиставляє його недосконалості свою досконали творчість. Тому його ліричний герой — Сізіф, який рефлексує не так над самим фактом кари богів, як над визначенням собі самому завданням відповіді на питання, які складають суть буття: «І слухаючи вічну німоту, / ридав і прагнув скинути вериги. / Й знов брили запитань котив під гору, / мов камінь свій Сізіф: куди? Чому? / Коли? Навіщо? Звідки це? Для чого?» [2, 394] (вірш «Екзистенція»). Обігравши вислів «сізіфова праця» в авторському «сізіфів віз», Володимир Базилевський, по суті, веде мову про важку і зазвичай невдячну письменницьку працю: «Сізіфового воза перти вгору / серед руїн загального розору» [2, 482] (вірш «2000»). Екзистенцію ліричного героя підсилює і самоідентифікація з гладіатором у вірші «Я старий гладіатор», де поет протистоїть і сучасному імпе-

раторові з сенатом, і плебсу. Цікаво, що коли звернутись до художніх означень (і самоозначень) поета у Євгена Маланюка, з поглядами якого Володимира Базилевського ріднить вимога діяльної позиції митця в сучасному суспільстві, то побачимо, що поет-пражанин також вживав метафору гладіаторського бою для висловлення свого розуміння долі митця в сучасному світі у вірші «Ars poetica», поетологічний зміст і античний «слід» якого безсумнівні. А в іншому вірші («Напис на книзі віршів») навпаки — когортами гладіаторів називав поетичні рядки, а себе — «залізних імператором строк».

Естетика дії (чи, за Євгеном Маланюком, «чину») визначає новий ракурс у прочитанні Володимиром Базилевським і традиційного для поетологічної концептосфери образу бога Аполлона, який через «укрупнення» образів-атрибутів стріли і ліри постає у його творі «Вичерпав строк свій...» у нерозривній єдності іпостасей борця і творця: «Не розлучавсь недарма Аполлон / з луком і лірою» [2, 345].

Отже, античність слугує для Володимира Базилевського матеріалом для образної парадигми поета. Окрім введення традиційних міфем (муза, ліра і особливо Орфей), у його поезії спостерігаємо, по-перше, націоналізацію античного тексту; по-друге, перетворення власної назви в узагальнено-символічну; по-третє, осучаснення традиційної структури; по-четверте, перехід міфологеми в парафраз. У Володимира Базилевського домінує драматична іпостась поета, для якого творчість є єдиною прийнятною формою буття в сучасному дисгармонійному світі.

Аналіз античної «презентації» образу поета як одного з численних поетичних концептів лірики Володимира Базилевського дає змогу зробити висновок про те, що сучасний митець послідовно втілює власну концепцію митця й мистецтва, у якій виразнена традиція попередників-модерністів. Поет надає творчо переосмисленим структурам античного тексту змістового та ідейно-семантичного наповнення, співзвучного епосі. Для Володимира Базилевського нерозривно співіснують наділені універсальним онтологічним звучанням конкретні екзистенційні ситуації, стани особистості, реалії життя з роздумами про буття поета в часі і просторі, його талант і долю, тріумф і трагедію. Елементи античного тексту виступають у Володимира Базилевського «лакмусом» чи «призмою», крізь яку він «просвічує» реалії свого часу з точки зору вічності. У їх осмисленні переважає умовно-асоціативний підхід, що дає змогу зосередити увагу не так на діях (вчинках) прецедентних образів, як на «реакції» на них самого автора й соціуму. Модель античної культури виявляється для Володимира Базилевського саме тим архетипом, який здатен охопити внутрішній драматизм, трагізм, супереч-

ливість і динаміку поетологічних образів у рамках конкретної історичної епохи.

Запропонована студія — спроба окреслити образний діапазон поета, аналізуючи переважно експліцитну реалізацію Володимиром Базилевським художнього й ідейного потенціалу античного тексту. Як перспективне розглядаємо дослідження й імпліцитного вияву античної художньої спадщини у втіленні концептів поетологічного комплексу. Зокрема,

образи митців різних епох, які працювали для взаємопроникнення і взаємозбагачення культур, стають частиною авторського дискурсу культуртрегерів (П. Куліш, Є. Плужник та ін.). Звернення Володимира Базилевського до біографії культуртрегерів є продовженням неокласичної традиції, що, своєю чергою, вкорінена в античну художню практику плутархівського типу, де особистість виступала мірилом свого часу і звичаїв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артеменко Л.В. Дискурс митця і мистецтва в українській поезії ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 «Українська література» / Л.В. Артеменко. — Тернопіль, 2016. — 22 с.
2. Базилевський В. Вертеп: Вибрані твори / В. Базилевський. — К. : Криниця, 2004. — 608 с.
3. Базилевський В. Орфей [Електронний ресурс] / В. Базилевський. — Режим доступу : <http://ukr-lit.net/bazilevskij/1368-virshi/3591-orfej.html>
4. Зеров М. Твори : у 2 т. / М. Зеров. — Т. 1: Поезії, переклади. — К. : Дніпро, 1990. — 843 с.
5. Литвиненко С. Рецепція духовного світу героїв античних міфів у поезії Володимира Базилевського [Електронний ресурс] / С. Литвиненко. — Режим доступу : <https://www.kazedu.kz/referat/182931>
6. Weber A. Kann die Harfe durch ihre Propeller schießen? Poetologische Lyrik in Amerika / Alfred Weber // Amerikanische Literatur im 20. Jahrhundert. — Gottingen, 1971. — P. 175–191.

REFERENCES

1. Artemenko, L.V. (2016). Dyskurs myttsia i mystetstva v ukrainskii poezii XX stolittia [The Discourse of Artist and Art in the Ukrainian Poetry of Twentieth Century]. Extended abstract of candidate's thesis. Ternopil, 22 p.
2. Bazylevskiy, V. (2004). Vertep: Vybrani tvory [Vertep: collected works]. K. : Krynytsia, 608 p.
3. Bazylevskiy, V. Orfei [Orpheus]. Retrieved from <http://ukr-lit.net/bazilevskij/1368-virshi/3591-orfej.html>
4. Zerov M. (1990). Tvory : u 2 t. [Works: in 2 parts] Vol. 1. Poezii, pereklady. K. : Dnipro, 843 p.
5. Lytvynenko, S. Retseptsiia dukhovnoho svitu heroiv antychnykh mifiv u poezii Volodymyra Bazylevskoho [Reception of Spiritual World of Ancient Myths' Heroes in Poetry by Volodymyr Bazylevskyy]. <https://www.kazedu.kz/referat/182931>
6. Weber, A. (1971). Kann die Harfe durch ihre Propeller schießen? Poetologische Lyrik in Amerika. Amerikanische Literatur im 20. Jahrhundert. Gottingen, 175–191.